

Adrian Năstase

## *România și noua construcție europeană\**

Dragi prieteni,

Este o reală onoare și o mare plăcere pentru mine să mă găsesc astăzi printre dumneavoastră. Prezența dumneavoastră la acest important eveniment, decernarea „Premiului pentru curaj politic“ pe care l-am primit din parte eminenților mei colegi, demonstrează interesul viu suscitată de noul profil politic european al României. Aș dori, mai întâi, să mulțumesc Asociației pentru politică externă a Sorbonei și prestigioasei reviste „La Politique Internationale“ pentru această onoare deosebită.

Acordarea acestui premiu înseamnă recunoașterea, implicit, a curajului politic și a efortului colectiv ale tuturor românilor care au înțeles să-și asume plener obiectivele europene pentru a face din această viziune a unei Europe Unite unul din jaloanele efortului național.

Sunt fericit să împărtășesc astăzi, cu dumneavoastră, câteva repere ale viziunii pe care România le are, privind noua construcție europeană și euroatlantică, într-un moment care confirmă încrederea și susținerea continuă de către Franța a intrării României în familia europeană unită.

Pentru noi, românii, Franța rămâne reperul fundamental al destinului nostru european. Acest fapt nu este rezultatul unei întâmplări, ci este reflectarea unei tradiții de o valoare inestimabilă construită de multe generații.

Suntem mândri că astăzi un număr tot mai important de tineri români împărtășesc valorile europene și contribuie la îmbogățirea lor prin proiecte și programe de educație oferite atât de generos de guvernul francez.

Suntem mândri că am primit în rândul nostru, în domeniul construcției europene, specialiști francezi, cadre universitare, oameni de cultură, precum și o importantă comunitate de oameni de afaceri.

Suntem mândri că putem contribui la bogăția culturală și la valorile francofoniei prin armonia latinătății noastre orientale și prin creativitatea culturală și științifică.

Dorim o lărgire a prezenței franceze în România, care să dea naștere unor noi energii pentru reforma instituțională, administrativă, pentru mărirea șanselor de progres economic și social. Pentru mine are o importanță deosebită desfășurarea reuniunii pe tema cooperării descentralizate pe care domnul prim-ministru Raffarin și eu am decis să o organizăm în acest an. Avem încredere în această investiție pe care Franța o face în capacitatea de succes a României. Este vorba de o investiție care merită a fi făcută și pe care o simțim atât de aproape de sufletul nostru.

---

\* Discurs rostit de Adrian Năstase, prim-ministru al României, cu ocazia primirii premiului „Pentru curaj politic“, acordat de Asociația pentru politică externă a Universității „Sorbona“ Paris I și de publicația „La Politique Internationale“, Paris, 28 ianuarie 2003; în Adrian Năstase, George G. Potra, *Titulescu – Ziditor de mari idealuri*, Fundația Europeană Titulescu, București, 2007, pp. 475–485.

Doamnelor și domnilor,

Nicolae Titulescu, marele diplomat român, declara în 1928: „În România este dominantă concordanța perfectă dintre interesele române și cele europene. Toate actele politice trecute și viitoare ale României se explică și se vor explica prin această trăsătură fundamentală. Precum cele mai multe dintre națiunile încercate de Războiul Mondial, România este înfometată de pace. Dar nu există pace fără ordine internațională și nu poate exista ordine fără o conștiință absolută a stabilității ei“.

Anul 2002 a marcat pași decisivi în procesul de aderare a României la Uniunea Europeană și la NATO. România și-a întărit credibilitatea pe plan extern ca partener în construcția Europei Unite și în consolidarea unei noi solidarități euroatlantice. Aceasta înseamnă, pur și simplu faptul că România se întoarce în sânul adevăratei sale familii.

Momentul Praga și invitația adresată României de a adera la NATO, precum și „foaia de drum“ care a fost decisă pentru țara noastră de către Consiliul European de la Copenhaga au revitalizat și au dinamizat energia națională necesară accelerării reformelor indispensabile integrării europene și euroatlantice.

Noi ne-am propus ca anul 2007 să consacre intrarea noastră definitivă în marea familie europeană și avem speranța că vom reuși în acest mare proiect național, adevăratul proiect de societate al noii României.

Largul sprijin pe care cetățenii noștri îl acordă astăzi obiectivului de aderare exprimă dorința noastră de a marca ireversibilitatea reformelor politice și economice, integrarea într-un sistem economic ordonat, care funcționează și care este capabil să facă față globalizării, accesului la cunoștințe avansate.

Eforturile noastre de reforme interne sunt simultane cu negocierile de aderare, care sunt purtate cu o Uniune Europeană ce se află în plin proces de transformare instituțională și identitară. România participă, alături de celelalte state membre și candidate la Convenția asupra viitorului Europei. România dorește ca vocea sa și interesele sale să fie ascultate cu ocazia viitoarei Conferințe interguvernamentale.

Așa cum a spus domnul Giscard d'Estaing, președintele Convenției europene, „noi trăim o schimbare politică profundă a Uniunii. Marea Europă reunificată trebuie să inventeze un alt model, care să respecte statele națiune persistente, dar diferite“.

Este obligația noastră comună să întărim reperele identității europene, contribuind la diminuarea deficitului democratic și la construirea unei autentice „Europe a cetățeanului“.

În acest context, salutăm recenta propunere franco-germană de reformă instituțională a Uniunii Europene, care constituie baza unor solide dezbateri viitoare în cadrul Convenției.

Perspectiva lărgirii constituie ocazia pentru noi toți de a găsi un nou suflu pentru Europa noastră. Astăzi popoarele Europei au nevoie mai mult de Europa. În plus, popoarele Europei Centrale și Orientale își trag seva

tocmai din geniul european. Lecțiile conflictelor din Balcani din ultimii ani dovedesc faptul că alternativa la integrare este divizare și neputință.

După părerea noastră, viziunea europeană a acțiunii politice comune ar trebui să se bazeze pe patru concepte: eficacitate, coerență, solidaritate și legitimitate. Eficacitatea instituțiilor, coerența acțiunilor ele însele o reflectare a coerenței competențelor, solidaritatea pentru elaborarea și transpunerea în practică a politicilor în favoarea cetățeanului. Și, în sfârșit, legitimitatea, bazată pe concordanța între politicile în favoarea cetățenilor. În ceea ce privește obiectivul de a pune din nou bazele Europei Unite, el trebuie să aibă drept scop o Europă aptă să-și îndeplinească rolul său de actor de prim-plan într-o lume globalizată.

Ceea ce înțelegem noi prin „Europa Unită“ este mai mult decât o simplă adunare a contribuțiilor individuale ale fiecărui stat. Noi credem în construirea unei Europe Unite, nu doar mai mare, ci, mai ales, mai bună. Este, mai ales, „Europa voințelor noastre“, voințe comune atât de bine definite de Pascal Lamy în cartea sa.

A fi cetățean al Europei Unite înseamnă o identitate întărită și evitarea anonimatului, național, etnic, cultural sau religios.

Armonia națională a României este confirmarea mai prețioasă a meritelor coeziunii prin diversitate către care Europa Unită dorește să se orienteze: coeziune socială, coeziune culturală, coeziune de interese, coeziune competitivă.

Acestea sunt emblemele noii paradigme europene pe care România le poate asuma: armonie, competitivitate, atracția modelului de societate unită și diversificată.

România, prin datele sale demografice, prin potențialul său economic și uman, prin calitatea sa culturală europeană categorică va fi un nou membru substanțial pentru edificarea noii construcții europene. Noi avem un puternic potențial de creativitate, de competențe, modelate de valorile europene cele mai profunde. Noi avem un sistem democratic, fără îndoială, perfectibil, dar deja robust, capabil să susțină reformele pe plan intern și să-și asume răspunderi pe plan extern.

Doamnelor și domnilor,

Acum o săptămână, președintele Chirac și cancelarul Schröder, prin Declarația comună franco-germană, cu ocazia celei de a 40-a aniversări a Tratatului de la Elysée, exprimau o viziune a cărei amploare se proiectează nu numai asupra viitorului acestei relații, ci și asupra esenței însăși a construcției viitoarei Europei Unite.

„După o istorie dureroasă, ne bucurăm de reîntâlnirea noastră europeană consacrată de Consiliul European de la Copenhaga și suntem hotărâți să facem din largire un succes. [...]. Noi pregătim împreună viitoarele aderări, mai ales cea a Bulgariei și a României...” se spune în declarația comună.

Suntem onorați de această referire la țara noastră în acest document vizionar, care afirmă, încă odată, ajutorul activ pe care Franța îl acordă României pentru integrarea europeană. Suntem recunoscători, de asemenea,

partenerilor noștri germani pentru încrederea pe care o au în progresele României, ca membru al familiei Europei Unite.

Forța exemplului reconcilierii și acțiunii comune franco-germane au inspirat proiectul româno-maghiar de integrare europeană. Adoptarea, anul trecut, a aceluia „Parteneriat româno-maghiar pentru Europa secolului XXI“ exprimă pe deplin succesul viziunii noastre pozitive. Motorul franco-german de construire a unei Europe Unite a furnizat și continuă să furnizeze energie unității, coeziunii și vigoriei continentului nostru. Noi și partenerii noștri din Budapesta suntem convinși că exemplul excelenței cooperării româno-maghiare și contribuțiile noastre la stabilitatea și integritatea europeană a regiunii din care facem parte aduc noi dovezi ale meritului tandemului franco-german.

Pentru România, contribuția potențialului nostru intelectual, cultural și uman la soliditatea Europei Unite presupune accesul și contribuția cetățenilor români la spațiul, cultura, sistemul educațional și oportunitățile pieții Europei largite. Valoarea contribuției noastre a fost deja dovedită de către personalități recunoscute pretutindeni în lume. Mă gândesc la creatori bine cunoscuți în Franța, precum Brâncuși, la muzicieni precum Enescu, Lipatti sau Angela Gheorghiu, la scriitori ca Tristan Tzara sau Eugen Ionescu. Mă gândesc, de asemenea, la mari nume din lumea științifică, iar din zilele noastre la tinerii programatori din lumea computerului, dar mă voi opri aici.

Sunt profund convins că cea mai mare realizare din cei 13 ani de postcomunism în România este noul militantism democratic al noii generații ce are la bază înțelegerea și punerea în aplicare a curajului și pasiunii lor. Investiția în capitalul de educație, în creativitatea din domeniile de vârf ale comunicației și stimularea continuă a spiritului democratic reprezintă investiții pe care trebuie să le cultivăm neîncetat.

Dragi prieteni,

Europa va fi cu adevărat întregă și liberă atunci când vom înlătura bariera psihologică ce separă virtual zonele culturale sau de integrare a Europei. Demersul nostru european promovează eliminarea liniilor de divizare a prosperității prin acțiuni care urmăresc încurajarea accesului liber, fără prejudiciu pentru specificul identității naționale.

România respinge ideea unei Europe cu mai multe viteze. Acest lucru ar impieta asupra coeziunii construcției comunitare. Țara noastră se pronunță pentru „cooperarea consolidată“, cu condiția ca această formulă de cooperare să fie deschisă tuturor statelor membre care doresc și pot să participe la Proiectul Europei Unite.

Eu am convingerea că noua coeziune europeană va fi reală pe măsură ce contribuția viitorilor membri va fi solidă și predictibilă în sensul convenit la Copenhaga. Cu o astfel de bază, vom putea recrea sensul profund al solidarității Europei sociale și să menținem ușa deschisă pentru țările din procesul de stabilizare și de asociere.

Pentru guvernul nostru, accelerarea procesului de aderare la Uniunea Europeană constituie o prioritate absolută. Dezbaterile prezente în jurul

modificării Constituției, angajamentul guvernului în privința reformei administrației și a instituțiilor sunt tot atâtea reflectări ale acestui efort. El se adaugă obiectivelor economiei de piață funcțională, la transpunerea accelerată în legislația română a *acquis*-ului comunitar, însoțită de reforma sau de crearea instituțiilor necesare punerii în practică a politicilor comunitare în domeniul administrativ și judiciar.

Eforturile întreprinse pentru întărirea aplicării legii, pentru lupta împotriva criminalității și corupției precum și pentru securizarea frontierelor sunt tot atâtea elemente de consolidare a profilului european al României.

Perspectiva deschisă la Copenhaga pentru aderarea la Uniunea Europeană înseamnă un plus de încredere în eforturile reformei, o nouă disciplină a economiei, bazată pe o competitivitate și pe o nouă calitate a funcționării administrației. Prin această viitoare ușă a intrării în Europa largită, noi vom avea răspunderi în vederea aplicării politicilor în domeniul justiției și afacerilor interne din cadrul Uniunii. Dorim ca abordarea noastră responsabilă a tuturor acestor proiecte să însemne o nouă etapă în percepția României ca un membru al familiei europene. Dorim ca aceste eforturi să deschidă o nouă pagină în recunoașterea identității europene a românilor.

Dorim ca ele să întărească solidaritatea investițiilor franceze în domeniile consacrate, precum industria de automobile, transporturile, tehnologia informației, agricultura și alimentația. Succesul lor va încuraja noi oportunități pentru mediul economic românesc, mai multă încredere în competența și creativitatea românilor. Parteneriatul special franco-român va contribui, astfel, mai eficient, la aderarea noastră la UE și va îmbogăți prestigiul investiției pe care Franța o face în viitorul nostru european.

Ca viitor membru al UE și al NATO, România va contribui mult la aplicarea politicilor europene de securitate și de apărare comună, mai ales în relațiile cu partenerii Europei de Sud-Est și de Est.

Dorim ca Uniunea Europeană și NATO să aibă mai mult un rol activ și stabilizator în bazinul Mării Negre, către Caucaz și Asia Centrală.

În această perspectivă, dorim să ne asumăm un rol catalizator în cele două procese complementare. Mai întâi, să contribuim la parteneriatele bazate pe valori politice comune între Est și Vest în scopul consolidării stabilității regionale, stabilirii legăturilor economice și comerciale deschise, pe scurt, adoptarea politicilor esențiale ale UE. Apoi, la întărirea raporturilor între Uniunea Europeană largită și partenerii din Est sau din Sud-Est, prin proiecte comune de dezvoltare sustenabilă și de securitate.

România este interesată ca dezbaterile aprinse asupra adoptării celei mai bune căi de acțiune în Irak să nu conducă la o breșă între aliații din UE și cei din NATO. Altfel, ar însemna să se dea satisfacție planului real al lui Saddam Hussein, anume divizarea Occidentului.

Impresionanta voință de a face „istoria națiunilor“ din Centrul și Estul Europei, care își proiectează viitorul lor împreună cu cel al Europei Occidentale și în dimensiunea transatlantică este astăzi energia de care are nevoie solidaritatea Noului Proiect European. Aparținem toți unei generații

istorice a revoluției pentru libertate și democrație. Aparținem unui ciclu istoric care a schimbat harta politică a divizării Europei prin Cortina de fier.

România a dovedit că are curajul să-și asume răspunderea marilor transformări în numele celor mai profunde idealuri care dau sens existenței Europei Unite. Suntem capabili să aducem cu noi viziune și curaj. Un neobosit curaj și o mare sete de succes. Nu sunt acestea meritele de care are nevoie Europa acum?

Doamnelor și domnilor,

Cadrul cooperării culturale franco-române beneficiază de o infrastructură instituțională reprezentând Franța, precum: Institutul francez din București, care are o lungă și prestigioasă tradiție, Centrele culturale și de cooperare lingvistică din Iași, Cluj, Timișoara, și centrele Alianței franceze din Ploiești, Pitești, Constanța Craiova și Brașov. Cooperarea în domeniul universitar este foarte complexă, desfășurându-se la nivel instituțional și individual.

Relațiile între universitățile românești și cele franceze s-au lărgit prin intermediul proiectelor Uniunii Europene (*Tempus*, *Leonardo da Vinci* sau *Socrates-Erasmus*), de aceea, aproape toate cele 49 de universități de stat au avut relații cu cel puțin o universitate din Franța. Pe ansamblu, marile universități, ca Universitatea din București, Universitatea Politehnică din București, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași sau Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca au relații cu în jur de 40 de universități și institute de cercetare din Franța.

Sprijinul acordat învățării limbii franceze constituie o prioritate pentru diferitele structuri ale Organizației Internaționale a Francofoniei, mai ales cu vocație universitară.

În domeniul studiilor universitare, filierele francofone se regăsesc într-un număr de aproximativ douăzeci de universități românești și ele și-au dovedit eficacitatea încă de la primele serii de studenți.

În cooperare cu Institutul Național de Dezvoltare Economică din Paris, Academia de Studii Economice din București și Universitatea din Ploiești au fondat reale institute postuniversitare în domeniul dezvoltării economice. Relațiile în domeniul masteratului se dezvoltă foarte repede; există două cooperări prodigioase: prima, între Institutul de Arhitectură din București și Institutul Național de Științe Aplicate din Lyon, iar a doua, între Universitatea de Științe Agricole și Institutul Superior din Lille.

Deși desfășurarea studiilor în Anglia este mai atractivă, opțiunea pentru filierele francofone rămâne foarte importantă, în jur de 2500 de studenți beneficiind de ele la nivelul țării.

Doctoratele în cotutelă constituie o formă de perfecționare bine apreciată de către studenți. Numărul doctoranzilor în cotutelă este de aproximativ 200, provenind din diferite universități. Cotutela are avantajul de a facilita cooperarea între echipele străine și române, iar doctoratul rămâne astfel în instituția de origine.

Trebuie, de asemenea, să menționăm acordurile care există între diferitele universități românești și franceze, prevăzând acordarea de diplome

duble (fie de metriză, fie de masterat) în câteva domenii (Universitatea din București, Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași, Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava etc.).

Marile universități românești desfășoară cooperări multiple cu universitățile „Sorbona“. Sunt bine cunoscute relațiile existente între școala românească de matematică (mai ales școala Universității din București) și universitățile „Sorbona“. De exemplu, sunt profesori de la „Sorbona“ care au primit titluri onorifice în instituțiile academice românești: profesorul Haim Brezis (*doctor honoris causa* al Universității din București și membru de onoare al Academiei Române) sau profesorul Philippe Ciarlet, de asemenea, membru de onoare al Academiei Române și *doctor honoris causa* al Universității „Transilvania“ din Brașov și al Universității „Ovidius“ din Constanța. Cei doi prestigioși savanți sunt mult mai cunoscuți acum printre specialiștii români, prin traducerea în limba română a două opere care le aparțin: *Analiza funcțională* și *Teoria matematică a plăcilor*. Dorim să remarcăm, în același timp, că matematicienii români sunt recunoscuți de către școala franceză: profesorul George Dincă de la Universitatea din București a primit titlul de *doctor honoris causa* la „Sorbona“.

În afara contactelor individuale sau a contactelor de cercetări, mai sunt acorduri instituționale între universitățile românești și universitățile „Sorbona“. Printre cele mai importante sunt acordurile între: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ și Universitatea Paris IV „Sorbona“ în domeniul psihologiei; între Universitatea București și Paris IV „René Descartes“ în domeniul științelor umane și sociale; între Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca și Universitatea de Vest din Timișoara și Paris I „Panthéon Sorbonne“.

Viitorul cooperării între universitățile românești și cele franceze este în armonie cu evoluția relațiilor economice și culturale între țările noastre, cu capacitatea de valorificare a frumoaselor tradiții care există între universitățile noastre.

Doamnelor și domnilor,

Invocând astăzi valoarea curajului politic, cred că esența lui este asumarea fără prejudecăți și cu toată forța a proiectului de integrare europeană, transformarea în profunzime a societății românești. Noi avem o țintă precisă, anume, că România se găsește în deplină rezonanță cu aceste valori, în partea bună a istoriei.

Amploarea acestui proiect, a acestei sfide naționale, nu poate fi urmarea numai a unei voințe politice singulare, ci a unei determinări puternice și consecvente la scara națiunii. Eu am încredere în efortul poporului român de a duce acest proiect la bun sfârșit. Dar eu știu, de asemenea, cât este de important și valoros sprijinul din partea partenerilor noștri europeni pentru susținerea curajului național.

Dragi prieteni,

Înainte de a termina, vă rog să-mi permiteți să vă informez despre o decizie pe care am luat-o recent.

În urma unei propuneri făcute de Asociația foștilor exilați români în Franța, pe care am primit-o foarte favorabil, guvernul român va sprijini material înființarea la București a unei instituții independente – un centru de cercetare, poate chiar un institut, însărcinat cu studierea evenimentelor, realizărilor și personalităților eminente din perioada exilului român în lumea liberă între anii 1945–1989. Această decizie se bazează pe convingerea mea personală că exilul politic și cultural românesc a fost, timp de lungi decenii, vocea tuturor celor care nu aveau dreptul de a vorbi, adevărata voce a românilor oprimați de totalitarismul comunist. Personalități importante ale vieții democratice românești au putut găsi în cancelariile occidentale credibilitatea și audiența necesare pentru a denunța *urbi et orbi* crimele regimului care jugula poporul nostru. Acțiunile lor, numele lor, atât cât sunt cunoscute, sunt onorate astăzi în România.

Exilul românesc face parte integrantă din istoria României. Activitatea sa – mai ales în Franța și în Statele Unite – trebuie să fie mai bine cunoscută, examinată, studiată în profunzime. Contribuția sa la căderea comunismului în România nu trebuie, nu poate fi neglijată sau trecută sub tăcere. România actuală, liberă și democratică, nu uită exilul românilor care și-au sacrificat viețile, carierele, bunurile, pentru a salva valorile și luminile libertății.

Iată pentru ce, astăzi, am onoarea de a vă anunța aici, la Paris, în acest loc privilegiat, că guvernul pe care îl conduc încurajează și susține această nobilă inițiativă. Exilații – foștii exilați români – vor găsi la București un centru, un Institut de studii asupra exilului românesc (între 1945–1989). Să sperăm că el va fi o adevărată „casă a exilului“ în parte regăsită, o casă a exilului românesc.

Dragi prieteni, eu vă mulțumesc pentru încrederea pe care o arătați destinului european al poporului român. Mulțumesc, din nou, Franței pentru solidaritatea sa și pentru încrederea în curajul de care dă dovadă România în îndeplinirea destinului său.